

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din (za ino-
zemstvo: 210 din), za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din, Tedenska
izdaja za celo leto 50 din.
Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 131.

Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ulica 23. Tel.
25-52. Uprava: Gregor-
čičeva ul. 27. Tel. 47-61.
Fotokopisov ne vračamo, —
Račun pri poštni hranil-
nici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, sreda 22. novembra 1939

Cena posamezni številki 1.50

Nova razdol- žitev kmeta?

Menda se res bližajo volitve, ker drugače si skoraj ne moremo razlagati, da so se znova pojavile vesti o novi razdolžitvi kmeta. Izkušnje, ki smo jih dosedaj doživeli z zaščito in razdolžitvijo kmeta, so vendar tako malo vzpodbudne, da bi po pravici pričakovali, da vsaj v tej zadevi ne bomo doživeli nobenega novega eksperimentiranja. Očividno pa je lov za kmetijskimi volivnimi glasovi še vedno v najvišji ceni, da padejo vse težke izkušnje in vsi drugi oziri v ozadje.

Kaj smo imeli dosedaj od razdolžitve kmetovalca, je jedrnat povedal sedanji predsednik zagrebške trgovinske zbornice dr. Krasnik, ko je dejal: »Zakon o razdolžitvi kmeta je ubil denarne zavode, kmetovalcu pa ni pomagal.« Mogli bi k tej izjavi dostaviti še to, da je težko zadel in tudi uničil številne trgovce in obrtnike, ki so pomagali kmetovalcu v najtežjem stanju. In še niso docela izčrpane vse slabe strani razdolžitve kmetovalca, kakor se je izvedla pri nas. Tako je razdolžitev ubila tudi kmetijski kredit, ki si od takrat še ni opomogel.

Najtežja pa je bila moralna posledica tega zakona. Kajti medtem se se razmere za kmetovalca znatno zboljšale in cene kmetijskih pridelkov, ki so bile 1. 1932. v resnici katastrofalno nizke, so se med tem začele dvigati ter se je začela izrazita konjunktura za kmetijske proizvode. Posebno v Vojvodini in žitornih krajih so bile razmere za kmetovalca zelo ugodne in kmetovalci so imeli denar. Kljub temu pa jim ni bilo treba plačevati dolgov. Le premnogi so to lepo priliko tudi temeljito izkoristili in zato so morala poročila Priv. agrarne banke konstatirati, da postajajo plačila od kmetovalcev vsako leto manjša. Prelahka razdolžitev je kmetovalca demoralizirala. Posebno v nekaterih pokrajinah so bili kmetovalci trdno prepričani, da jim nikdar ne bo treba plačati dolgov, ker se pač ne bo upal nihče iti na volitve, če ne prinese kmetiskim volivcem vedno večjih olajšav pri plačevanju dolgov. Po vseh izkušnjah se mora skoraj reči, da ti kmetijski dolžniki niso napačno kalkulirali.

Danes je konjunktura za kmetijske proizvode še izredno visoka in pasivne pokrajine plačujejo ogromne davke žitornim krajem za vedno dražja živila. V takšnem položaju dovoljevati kmetovalcem še nove ugodnosti, se res pravi vse postavljati na glavo.

Ze celo pa se ne more zagovarjati, kadar se izvaja ta zaščita enostransko na račun drugih stanov, in zlasti še onih stanov, ki danes preživljajo dejansko največjo krizo. Tako so bili trgovci in obrtniki, od katerih so bili mnogi socialno mnogo šibkejši od zaščitelnih kmetovalcev, od sedanjih razdolžitve težko udarjeni. Če bi morali sedaj, ko so se zanje vsi plačilni in nabavni pogoji za novo blago silno poslabšali, znova prispevati k razdolžitvi kmetovalcev, bo za mnoge katastrofa neizogibna.

Vsi enostranski ukrepi v gospodarstvu se vedno kaznujejo. Enostranska kmetijska zaščita je to

izkušnjo v prav silni meri potrdila. Cela vrsta naših denarnih zavodov je morala zaradi te razdolžitve zaprositi za zaščito, cela vrsta denarnih zavodov še danes ne more redno poslovati. Posledica tega je, da je velik del našega domačega kapitala mrtev ravno v trenutku, ko je naval tujega kapitala posebno močan. Trgovina in obrt sta trpela zaradi te raz-

dolžitve, v vsem gospodarskem življenju so se pokazale njene zle posledice. A vse te težke izkušnje naj bi se ne zadostovale, temveč bi na tej ponesrečeni podlagi eksperimentirali še naprej? Ali smo res s slepoto udarjeni?

Vsi ti eksperimenti pa le zato, ker mislijo nekateri, da bi se mogla s tem ustvariti dobra konjunktura za volitve. Pa še to mnenje

je zgrešeno, kakor je izkazala izkušnja. Najbolj nestvarno razdolžitev je izvedla vlada g. Jevtića, a kateri kmetovalec misli še na ljudi te vlade? Ze davno so kmetje na te ljudi pozabili. Niti politično se nova razdolžitev kmetov ne bo izplačala. Vsaj na ta argument naj ne pozabijo odločujoči, če že vsi drugi tehtni razlogi zanje ne veljajo. =

in to iz razloga, ker bi bilo izvajanje te panoge zavarovanja z ozirom na pogostno selitev delavcev iz ene banovine v drugo prekomplikirano.

Z ozirom na navedeno mi je čast predlagati sledečo **resolucijo**:

1. Pozivljemo kraljevsko vlado, da v zvezi s preureditvijo države, ki je v teku, nujno pristopi k reorganizaciji delavskega zavarovanja.

2. Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani naj se nemudoma prizna svojstvo samostojnega nosilca bolniškega zavarovanja v smislu odredb § 119 zakona o zavarovanju delavcev v obliki čl. 283 finančnega zakona za l. 1927/28.

3. Nadalje naj se poveri Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani tudi samostojno izvajanje nezgodno-zavarovalne panoge, ker je tako njegovo krajevno območje, kakor tudi njegovo število članstva zadostno, da more uspešno izvajati tudi to panogo socialnega zavarovanja.

4. V smislu pooblastila iz točke 5 § 106 finančnega zakona za leto 1939/40. naj se pristopi k razmejitvi zasebno-društvenih bolniških blagajn za nameščence ter naj se odredi, da ima na območju dravske banovine Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani izključno pravico izvajanja bolniškega in nezgodnega zavarovanja za vse trgovske in druge privatne nameščence.

Za decentralizacijo socialnega zavarovanja

Samostojni predlog zborničnega svetnika Antona Krejčija na zadnji plenarni seji Zbornice za TOI

Z zakonom o zavarovanju delavcev iz leta 1922. so se vse panoge socialnega zavarovanja delavstva centralizirale v Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu (SUZORju) kot edinem nosilecu bolniškega in nezgodnega zavarovanja ter zavarovanja za primer starosti, onemoglosti in smrti v vsej državi. Centralizacija delavskega zavarovanja pri Osrednjem uradu v Zagrebu je od vsega početka zadela na odločen odpor pri interesentih, tako v krogu delodajalcev kakor tudi v krogu delavcev in nameščencev. Hibe centralizacije so se pokazale zlasti v neokretnem administrativnem poslovanju. Okrožnim uradom za zavarovanje delavcev je pripadla pri centralističnem ustroju centralnega zavarovanja zgolj funkcija krajevnih organov Osrednjega urada. Jedva se je posrečilo rešiti življenje privatnim društvenim blagajnam privatnih nameščencev (Trgovačka omladina v Beogradu, »Merkur« v Zagrebu ter Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani), ki so pa istotako padle na stopnjo podrejenih krajevnih organov.

Zagovorniki centralizacije socialnega zavarovanja so se sklicevali zlasti na potrebo razdelitve zavarovalnih rizikov na čim večje število zavarovancev. Ta razlog, ki ima sicer nekaj zase, pa prav gotovo ne odtehta negativnih učinkov centralizacije. Omenil sem že neokretnost administracije. Enostavne stvari se rešujejo v drugi stopnji pri Osrednjem uradu v Zagrebu in nato še pri ministru za socialno politiko in ljudsko zdravje. Dočim bi se te stvari brez škode za zavarovanje in za prizadete interese lahko rešile pri banski upravi, kateri je po sedanjem ustroju delavskega zavarovanja odvzeta sploh vsaka pristojnost v stvareh delavskega zavarovanja.

Mnogo kritike je vzbudila tudi

investicijska politika Osrednjega urada v Zagrebu.

Ker je nezgodno zavarovanje, kakor tudi nedavno uvedeno zavarovanje za primer onemoglosti, starosti in smrti, grajeno na osnovi kapitalnega kritja, se zbirajo pri Osrednjem uradu v Zagrebu veliki kapitali, s katerimi razpolaga izključno le ravnateljstvo Osrednjega urada. Zato nimamo možnosti, da bi dali praktično dovolj poudarka načelu, da naj se uporabljajo oziroma nalagajo denarna sredstva na onem območju, na katerem so se zbrala. Pri sedanjem ustroju zavarovanja se sestavljajo enotni računski zaklju-

čki tudi v bolniški zavarovalni panogi ter morajo aktivni okrožni uradi kriti primanjkljaje pasivnih uradov. Tako imajo posamezni Okrožni uradi malo interesa na tem, da zaključijo svoje poslovanje s prebitkom, ker se za kritje morebitnega primanjkljaja itak poskrbi iz sredstev aktivnih uradov. To ubija čut odgovornosti, inicijativnost ter smisel za skrbno, vestno in varčno poslovanje.

Leta 1927. je že izgledalo, da so se prizadevanja za decentralizacijo zavarovanja posrečila. S finančnim zakonom za leto 1927/28. se je izdala odredba, da so poleg Osrednjega urada za zavarovanje delavcev nosilci bolniškega zavarovanja tudi oni Okrožni uradi za zavarovanje delavcev, ki imajo zadostno število članov. Inicijativa za to važno spremembo je izšla baš iz krogov slovenskih interesentov. Žal se pa ta reforma v praksi ni izvedla. Leta 1929. je posebna uradna komisija izdelala načrt novele k zakonu o zavarovanju delavcev, ki pa tudi ni bil uzakonjen. Sicer pa ta zakonski načrt ni predvideval odstranitve centralizma v delavskem zavarovanju. Tako je ostalo navzlic trajnim prizadevanjem interesentov in njihovih interesnih zastopstev ter navzlic zakonitvi načela, da postanejo oni Okrožni uradi za zavarovanje delavcev, ki imajo zadostno število članov, samostojni nosilci bolniškega zavarovanja, vse po starem.

Po sporazumu decentralizacija še zlasti nujna

Sedaj, ko se na podlagi sporazuma s Hrvati preurejuje naša država v pravcu širokih samouprav, ko se prenašajo kompetence iz centralnih oblastev v Beogradu na banovino Hrvatsko ter se predvideva preureditev po enakih načelih tudi za ostala upravna območja v državi, se vnovič postavlja tudi vprašanje decentralizacije delavskega zavarovanja.

Socialna politika spada med one posle, ki spadajo v pristojnost banovine Hrvatske ter je glede Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu, kolikor se njegovo delovanje razteza na območje banovine Hrvatske, takorekoč že prenehala pristojnost ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje. Pri centralni oblasti ostane zgolj pristojnost glede splošnih načel delavskega zavarovanja. Logično je, da se v zvezi s preureditvijo, ki je v teku, izvede tudi reorganizacija delavskega zavarovanja. Nobenega stvarnega razloga ni, da se ne bi oni okrožni uradi, ki imajo zadostno število delavcev, osamosvojili ter postali

samostojni nosilci zavarovanja. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani šteje približno 108.000 zavarovancev ter se gotovo ne more zanikati, da ima zadostno število članov. V onih primerih, ko posamezni okrožni uradi nimajo dovolj članov, se pa more več okrožnih uradov združiti v en sam urad. Poleg bolniškega zavarovanja se pa morejo okrožnim uradom brez nadaljnje poveritve tudi posli nezgodnega zavarovanja. Edino panogo zavarovanja za primer onemoglosti, starosti in smrti, ki se je pričela šele nedavno izvajati, bi mogla ostati do nadaljnjega še centralizirana pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

Brezmesni dan

Kakor da bi zopet zašli v ono nesrečno dobo nesposobnega eksperimentiranja, takšni predlogi in takšne vesti se širijo v naši javnosti. Tako je neki veleum odkril rešilno misel, da bi se mi uvedli brezmesne dneve, ker bi potem mogli izvažati več živine. Po tej logiki bi bilo res najbolje, da bi sploh nehali jesti in piti, ker bi potem mogli še znatno več izvoziti vseh mogočih pridelkov. Takšne neresnosti si upajo pri nas ljudje predlagati in takšne konfuzne vesti se potem širijo še naprej po radiu.

Pri nas, kjer imamo hvala Bogu zadosti živine, da je niti ne moremo izvoziti v tej meri, kakor bi želeli, naj uvajamo brezmesne dni! Menda zato, da bi imeli potem še več odvišne živine! Na drugi strani pa še manj surovih kož, ki jih potrebuje naša industrija. In da bi bili udarjeni še konsumenti,

naj bi ti namesto mesa, ki nekaj zaleže, uživali jedi, ki manj zaležejo, a več veljajo. Kajti tudi to je res, da je mesna hrana vedno še najcenejša!

Ne bomo pa tu niti omenjali, kako bi vplivala uvedba brezmesnih dni na nastrojenje ljudi! Če že ne iz drugih razlogov, pa vsaj zaradi tega upamo, da se konfuzna misel brezmesnih dni pri nas ne bo uresničila.

Prav iskreno bi želeli, da se takšno in podobno eksperimentiranje, kakor je predlog o uvedbi brezmesnih dni, ne bi dovoljevalo. Kaj je treba storiti za zboljšanje razmer, kako je mogoče pomagati gospodarstvu, to so gospodarske organizacije že davno povedale. Zato ne eksperimentirajte, temveč poslušati nasvete gospodarskih ljudi in njihovih organizacij, ter se po njih ravnati.

K popisu zalog žita

Objavili smo, da se nameravamo popisati zaloge pšenice, koruze in drugih žit pri mlinih in trgovcih. S tem popisom naj bi se preprečila špekulacija s temi za ljudsko prehrano tako važnimi živili. Zelo pa dvomimo, da bo ta namera tudi dosežena, ker je način popisovanja zalog popolnoma zgrešen.

Predvsem je že to napačno, da se najprej oznanja popis zalog. Takšno naznanilo je toliko ko opozorilo vsem špekulantom, da pravočasno skrijejo zaloge.

Jasno pa je tudi, da ima popis smisel le, če se popišejo prav vse zaloge, ne pa samo nekatere. Kajti nepopoln popis je toliko vreden ko noben popis. Kaj pa pomaga, če izvemmo le za nekatere zaloge. Kdo pa more na podlagi tako ne-

popolnega popisa res kaj dobrega ukreniti? Zato je popolnoma napačno, če se popišejo le zaloge pri trgovcih in mlinih, temveč se morajo te popisati tudi pri producentih, zlasti pri velikih producentih. To je tem bolj potrebno, ker je znano, da so nekateri špekulanti od kmetov nakupili velike količine pšenice, a imajo te še shranjene pri kmetih. Ravno ti pa so oni, ki povzročajo danes dvig cen in ti, nikakor pa ne kmetovalci, imajo glavni dobiček od velikega dviga cen žitu.

Zato naj se popišejo res vse zaloge žita, koruze in moke ali pa naj se opusti vsak popis, ker je škoda časa in denarja za nepopoln popis zalog.

Združenje trgovcev v Ljubljani

ponovno opozarja članstvo, da spadajo pod določbe uredbe o zatiranju draginje med drugim tudi življenjske potrebščine; obleka, obutev in kurjava. Zato mora vsakdo, ki te predmete prodaja, označiti vse vidno s cenami.

Šolskim vodstvom v vednost.

Akcija za obdaritev najrevnejših šolskih otrok za obmejne kraje je v teku in so združenja trgovcev to akcijo prevzela ter jo izvajajo po določenem načrtu. Zato prosimo, da se posamezna šolska vodstva ne obračajo še posebej na trgovce za darila, ker s tem samo ovirajo uspešno akcijo.

Združenje trgovcev v Ljubljani.

Znova je urejen izvoz svinj v Švico

Izvoz svinj v Švico je pred kratkim prenehal. Sedaj pa se je posrečilo Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine, da je nastala nesoglasja glede izvoza naših svinj v Švico odpravil. Po novem sporazumu bomo izvažali v Švico bele svinje v teži 90 do 110 kg. Izvoz svinj se bo sedaj nadaljeval brez težav.

Uvoznikom blaga iz neklinirskih držav

Za vse blago iz neklinirskih držav je potrebno predhodno dovoljenje uvoznega odbora pri Narodni banki. Zato mora vsak uvoznik najprej zaprositi za uvozno dovoljenje pri tem odboru. Nekateri uvozniki v svojih prošnjah ne navajajo preciznih in jasnih podatkov o blagu, ki ga žele uvoziti. Odbor pa rešuje samo prošnje, v katerih so natančno navedeni vsi potrebni podatki o blagu. Zato se opozarjajo uvozniki, da predhodno zahtevajo od najbližjih pooblaščenih zavodov natančne podatke, kako je treba sestaviti prošnje za uvozno dovoljenje in katere podatke je treba pri tem navesti.

Naša kemična industrija bi mogla imeti zadosti domačih surovin

Večino surovin za kemično industrijo danes uvažamo iz tujine. Tako uvažamo loj iz Anglije, razne masti, olja, smolo in žveplo pa tudi iz drugih držav. Po izbruhu vojne pa je postal uvoz vseh teh predmetov zelo težaven. Po mnenju naših industrialcev bi se mogla naša kemična industrija v zadostni meri oskrbovati z domačimi surovinami, če bi se izdali v ta namen potrebni ukrepi.

Tako bi mogli dobiti potrebne količine loja doma. Z racionalizacijo našega kmetijstva bi mogli dobiti tudi zadosti olj za našo kemično industrijo. Povečati je samo treba gojitev oljnatih rastlin. Tudi velikanske izvore smole imamo. Predvsem v naših gozdovih. Zato bi mogli izdelovati zadostne količine smole in terpentina. Po dosedanjih rezultatih bi bila kakovost obeh proizvodov odlična.

Naša država ima tudi bogata ležišča žvepla, ki je zelo uporabno za kemično industrijo. Danes uvažamo žveplo iz tujine. Potrebno bi bilo, da bi se pomagalo zasebni industriji, da bi mogla začeti izkoriščati to naše naravno bogastvo.

Če bi bilo pri nas zadosti dobre volje, bi se glede surovin za kemično industrijo mogli osamosvojiti od tujine. Samo žal, da se ta prava volja še ne pokaže.

Konkurzi - poravnave

Odpravlja se konkurz o premoženju trgovca Ranta Ignacija na Jesenicah, ker je bila razdeljena vsa masa.

Vprašanje izpopolnitve strokovnega šolstva

(Poročilo tajnika dr. Pretnarja na seji zbor. sveta dne 15. nov. 1939.).

Posebno poglavje je vprašanje učnih moči.

V tem pogledu je položaj na naših obrtnih nadaljevalnih šolah tako kompliciran in raznovrsten, kakor ga nimamo v nobenem drugem šolstvu. Radi individualnega pouka se stavijo pri tem šolstvu na učne moči še posebne zahteve zlasti glede kvalifikacije. Mnogo se zahteva od učitelja tudi v pogledu njegovih lastnosti. On bi moral na eni strani res dobro obvladati stvarino, ki jo poučuje ter jo znati podajati učenca na poljuden in praktičen način. Vživeti bi se moral v poslovanje in življenje obrtnika ter v praktično vzgojo vajenca pri mojstru. Obenem bi moral imeti veliko ljubezen do stvari, da premaga težkoče, ki se postavljajo učitelju ravno pri pouku vajencev. Mnogo vsega tega pri učitelstvu na obrtnih nadaljevalnih šolah danes manjka. Učitelstvu pouk na obrtni nadaljevalni šoli ni glavni poklic, temveč postransko opravilo. Učne moči se po okornem sistemu, ki ga uveljavlja ministrska naredba, jemljejo v prvi vrsti iz professorskih in učiteljskih krogov in šele v drugi vrsti iz kroga strokovnjakov-praktikov in mojstrov. Vsaka teh kategorij učnih moči gleda na pouk in ga vrši s svojega stališča. Šolnik - profesor prečesto smatra, da mora postati vajenec naravnost učenjak v njegovem predmetu. Učitelj, ki poučuje trgovske predmete ali strokovno risanje, tvari- noznanstvo in tehnologijo, pri najboljši volji in kljub morebiti dovršenemu posebnemu tečaju ne more podati učenca, ki pripada do najrazličnejših strokam, v primerni in zadostni meri tega, kar je potrebno posebno za določeno stroko. Učitelj - strokovnjak ali mojster, zaradi pomanjkanja posebne pedagoško-didaktične izobrazbe in kljub temu, da je lahko prvovrsten v svoji stroki, učenca ne podaja učne stvarine tako, kakor bi bilo treba in kakor bi jo sam želel; pri tem mu včasih tudi manjka jezikovnega znanja. Pestrost učnega osebja nam kaže na primer statistika, po kateri je med 488 učnimi močmi na obrtnih nadaljevalnih šolah 42 ženskih, 44 s fakultetno izobrazbo, 57 meščansko-šolskih učiteljev, 250 ljudsko-šolskih učiteljev in 46 učiteljev strokovnjakov in obrtnikov. Glede slednje kategorije učnih moči je zaznamovati v letošnjem letu na predeku v toliko, da se je število pomnožilo na 66. Od učnih moči ima merkantilni tečaj 122, prvi risarski tečaj 23, prvi in drugi risarski tečaj 27, merkantilni in prvi risarski tečaj 23, merkantilni in prvi in drugi risarski tečaj pa 30. Iz tega sledi, da je komaj polovica učnih moči na obrtnih nadaljevalnih šolah formalno kvalificirana za poučevanje. Kako izgleda dejanska kvalificiranost, si je pač lahko misliti.

Za uspešen pouk v vsaki šoli je eden glavnih pogojev, da ima šola primerne učne prostore. To bi veljalo še v posebni meri za obrtne nadaljevalne šole, kjer je pouk mnogo kompliciranerji kakor na drugih šolah. Ravno te šole se nahajajo v tem pogledu v najslabšem položaju. Poučuje se, razen v nekaterih redkih primerih, običajno v učilnicah drugih šol v slabo prezračenih prostorih, potem ko se je končal pouk dotične šole, brez primernih klopi in opreme za risanje itd. Za uspešen pouk vajencev bi bilo potrebno, da so učilnice opremljene z raznimi učili in zbirkami in da imajo vsaj strokovne skupine učencev v večjih mestih tudi vzorno delavnico, ki bi jim pokazala ter

dala možnost vežbanja z orodjem in zlasti na strojih, ki jih v mojstrostvi delavnici vajenec nima. Tako urejenih učilnic za obrtne nadaljevalne šole v Sloveniji danes sploh še nimamo.

Vzdrževanje obrtnih nadaljevalnih šol

je urejeno tako, da nosi glavno breme občina, ki daje na razpolago učne prostore ter primerna sredstva za pouk. Prispevajo še kralj. banska uprava, Zbornica za TOI, združenja, mojstri in vajenci ter nekatere korporacije. Skupno znašajo stroški vzdrževanja letno okroglo dva milijona dinarjev. K temu stroškom prispeva kraljevska banska uprava okroglo 400.000 dinarjev, iz fonda, v katerega se zbirajo globe, doteka letno okroglo 130.000 din. Zbornica za TOI prispeva okroglo 150.000 din, obrtniška združenja iz svojih proračunov okroglo 70.000 din, znatnejši zneski dotekajo iz šolnine, ki jih plačajo mojstri oziroma vajenci, vse ostalo pa nosijo občine. Pri tem se bori večina šol vsako leto s proračunskimi primanjkljaji. Sredstva za opremo učilnic, za učila, blagovne zbirke itd. pa skoro docela manjkajo. Pri veliki obremenitvi občin na raznih drugih poljih njihovega delokroga in nalog ni pričakovati, da bi se moglo naše šolstvo brez novih virov dohodkov urediti tako, kakor bi bilo potrebno, da bi to šolstvo doseglo svoj namen.

V tej zvezi bi bilo omeniti, da je treba posvečati pažnjo tudi strokovni nadaljevalni šolski izobrazbi onih vajencev, ki so zaposleni v industrijskih podjetjih. V prošlosti so imele precej dobro urejeno lastno šolo Strojne tovarne in li-varne v Ljubljani. V najnovejšem času pa je naravnost vzorno uredila šolo za svoje vajence Kranjska industrijska družba na Jesenicah, ki vzdržuje ne samo učilnice in učne moči za teoretični pouk, temveč ima tudi poseben oddelček za praktično vežbanje vajencev kovinarske stroke pod vodstvom priznanih strokovnjakov-mojstrov in inženirjev.

Velike važnosti za uspeh obrtno-nadaljevalnega šolstva je tudi ustanovitev poklicne posvetovalnice, ki je pred kratkim začela poslovati pri kraljevski banski upravi. Pravilno usmerjanje mladine v obrtne poklice bi imelo ugoden vpliv ne samo na delavniško vzgojo vajenca in njegovo poznejše poklicno udejstvovanje, temveč tudi na strokovnošolsko izobrazbo v času učne dobe. Prav tako bi bile izredno važne analize in diagnoze pravkar omenjene ustanove, ki bi se nanašale na učence obrtnih nadaljevalnih šol. Mogle bi pripomoči tudi k pravilnejši ureditvi pouka in odpravi mnogih pomanjkljivosti, ki se danes pojavljajo v obrtnih nadaljevalnih šolah.

Kaj treba storiti za zboljšanje strokovnega šolstva

Na podlagi vsega tega podajam naslednje zaključke in smernice, ki bi dovedle do boljšega delovanja in uspeha našega obrtno-nadaljevalnega šolstva.

1. Mojstri naj bi sprejemali v učenca samo take vajence, ki so res uspešno dovršili ljudsko šolo in po možnosti še kak razred meščanske ali srednje šole, tako da bodo zreli za uspešno učenje tudi v obrtni nadaljevalni šoli.

2. Učni program obrtnih nadaljevalnih šol naj se izdatneje prilagodi praktičnim potrebam obrta. Tvarina naj obsega samo to, kar je vajencu potrebno, da obvlada kar se v teoretičnem pogledu zahteva pri pomožniških izpitih in da dobi

v teoretičnem pogledu podlago za nadaljnjo izobrazbo kot pomočnik ali kvalificiran delavec ter da bo kot samostojen mojster obvladal vsaj enostavnejše znanje v računanju in kalkulaciji, da bo poznal vsaj glavne surovine in material svoje stroke ter njihove lastnosti in da bo pri strokah, kjer je to potrebno, imel tudi podlago za izdelovanje strokovnih risb vsaj enostavnejših izdelkov svoje stroke. Pri pouku jezika in spisja naj se priuči pravilnih slovenskih označb orodja, blaga in izdelkov za tehniko dela, sestavljanja enostavnih dopisov, računov, proračunov itd. Nauči naj se enostavnejših manipulacij denarnega in blagovnega prometa po pošti in železnici, iz obrtne in socialne zakonodaje najnavadnejše dolžnosti in pravice vajenca in pomočnika ter pomen delavskega zavarovanja. Glede učnega načrta, zlasti strokovnega risanja in kalkulacije naj se pred preureditvijo zaslusijo prizadete gospodarske korporacije, zlasti zbornica in strokovna združenja, ter strokovnjaki iz vrste obrtništva.

3. Za učne moči na obrtnih nadaljevalnih šolah naj se vsaj za strokovne predmete namestijo v prvi vrsti strokovnjaki-mojstri ter za njihovo pedagoško-didaktično izobrazbo priredijo posebni tečaji. Za predmete splošnega značaja naj se namestijo v prvi vrsti učitelji, ki so dovršili v ta namen poseben tečaj za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah.

4. Sestavijo in založijo naj se za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah praktično prirejeni učbeniki, ki naj bodo jedrnat, kratki in poljudni. Iz njih naj se izloči vse, kar vajenca strokovno ne zanima in mu za njegovo starost in življenje ter udejstvovanje v stroki ni neobhodno potrebno. V ta namen naj se povabijo priznani strokovnjaki, ki imajo dolgoletno prakso v strokovnem pouku in zlasti v pouku na obrtnih nadaljevalnih šolah. Preden začno pisati knjige, naj se skličejo ankete, na katere naj se povabijo predstavniki obrtništva, ki jih bo določila zbornica, da podajo svoje mnenje in predloge. Knjige naj se založijo v takem številu in po takih cenah, da jih bodo imeli vsi učenci.

5. Vse šole naj se opremito z zbirkami surovin in raznega materiala, ki se uporablja in predelava v rokodelskih obrtih, za strokovno risanje pa z zbirkami risarskih predlog in raznih modelov (vzorcev) geometričnih likov in izdelkov, ki so predmet risanja. Prav tako je treba učilnice opremiti z risarskimi potrebščinami po enotnem vzorcu, da jih bo mogoče uporabljati vsak vajenec.

6. V večjih mestih, kjer je zadostno število učencev poedinih strok in je zato omogočen strokovni pouk, naj se zgradijo posebna poslopja za učilnice in učne delavnice.

7. Poklicna posvetovalnica kraljevske banske uprave naj se prične k proučevanju učencev in pouka obrtnih nadaljevalnih šol.

8. Za vzdrževanje obrtnih nadaljevalnih šol naj se v večji meri pritegne banovina, prispeva pa naj tudi država iz državnega proračuna. Občine naj v svojih proračunih določajo zadostna sredstva za kritje stroškov, ki jih določijo letno krajevni šolski odbori.

9. Industrijska podjetja naj sama nosijo stroške za vzgojo obrtnega naraščaja in ga naj specializirajo, da s tem nadomestijo inozemce z domačini.

Referat zborničnega tajnika dr. Pretnarja je sprejel plenum z velikim odobravanjem.

Politične vesti

»Osservatore Romano« piše, da vodi akcijo za zblizanje med Romunijo in Bolgarijo Jugoslavija. Bolgarija je bila edina balkanska država, ki je bila za časa svetovne vojne na strani centralnih sil ter je bila zato tudi prikrajšana. Sedaj se ji nudi prilika, da svoj položaj popravi. Romunska vlada je baje bolgarski vladi sporočila, da je pripravljena po vojni izročiti ji Dobrudžo. Vest sicer še ni potrjena, vendar pa je vzbudila med balkanskimi državami največje zadovoljstvo.

Madžarski zun. minister je imel v zun. političnem odboru parlamenta velik govor, v katerem je označil stališče Madžarske do drugih držav. Najprej je poudaril prijateljske odnose Madžarske z Nemčijo in Italijo. Nato je poudaril, da so se odnosi z Jugoslavijo zboljšali, ker vežejo obe državi skupni interesi. Med obema državama ni vprašanja, ki se ne bi moglo rešiti. Močna Jugoslavija je tudi v madžarskem interesu. Madžarska bi mogla vstopiti v balkanski nevtralni blok, če ta ne bi bil naperjen proti nobeni drugi sili, če se ne bi ustanovil pod kako krinko in če bi se prej uredila vsa vprašanja med Madžarsko in članicami bloka. Bodoči odnosi z Romunijo so odvisni le od zadržanja Romunije.

Štirje letniki rezervistov ostanejo v Italiji pod orožjem. S temi šteje italijanska vojska skupno poldrug milijon vojakov.

Novi japonski veleposlanik v Rimu je izjavil: Med Italijo in Japonsko ni nikakih konfliktov, nikakih nesoglasij ter nikakih nasprotnih interesov.

Min. predsednik Chamberlain je prišel po boleznih prvič v parlament ter na vprašanje voditelja opozicije Attleeya odgovoril, da bo Anglija odgovorila na zadnje nemške potopitve ladij z najtežjimi represalijami. V zadnjih dneh je bilo potopljenih 10 ladij, od teh 6 nevtralnih. Vse so bile potopljene s popolno kršitvijo mednarodnih določil, ki jih je podpisala tudi Nemčija. Anglija bo zato v bodoče zaplenila vse blago, ki je nemškega izvora ali ki je nemška last.

Japonski 12.000 tonski parnik »Terukuni Maru« je zadel v bližini angleške obale na mino in se potopil. Dve angleški ladiji sta bili torpedirani od podmornic in se potopili. Skupno je bilo v zadnjih dneh potopljenih ob angleški obali 14 ladij, od teh 6 angleških, 7 nevtralnih in 1 francoska.

Na plavajoče mine so zadeli in se potopili 19. in 20. t. m. naslednji parniki: jugoslovanski 6400 tonski parnik »Carica Milica«, ki je vozil les v Anglijo, italijanski parnik »Grazia« (5857 ton), švedski parnik »Börjessen« (1580 ton), angleški parnik »Blackhill« (2492 ton), litovski parnik »Kaunas« (1500 ton) in holandski parnik »Simon Bolivar« (8304 tone). Pri vseh teh nesrečah je utonilo ali bilo ubitih 130 ljudi.

Vse kaže, da so magnetske mine ono novo nemško orodje, ki ga je napovedal Hitler v svojem zadnjem govoru.

Totalno vojno proti Angliji je nemški generalni štab baje le odložil. Hitler je imel zopet dolga posvetovalja z nemškimi vojaškimi in mornariškimi častniki.

Slovaki so dobili kos Poljske za vojaško pomoč v vojni proti Poljski.

Vodja nemške fronte dr. Ley je izjavil: »Naš cilj je zmaga in s tem končno uničenje Anglije ter nadmoči denarja nad narodi v svetu.« Švicarski armadni štab poroča, da je v soboto popoldne eksplodiral v Baselu topovski izstreljek ter ranil neko 17letno dekle. Izstreljek je izviral od nemškega ognja na neko francosko letalo.

Angleži poročajo, da je bilo zadnje dni v bližini Anglije in nad Anglijo sestreljenih okoli 20 nemških letal, dočim niso Angleži izgubili niti enega letala.

Vsak nemški vojak more v bodoče postati oficir, če se izkaže pred sovražnikom.

Japonski tisk poroča, da je bila sklenjena med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo pogodba, po kateri bodo sovjeti prodali Nemčiji 20 podmornic, ki so sedaj stacionirane v Vladivostoku. Te bi plačali Nemci s svojimi trgovskimi ladnjami. Če je vest japonskih listov resnična, še ni ugotovljeno.

Londonski radio je poročal, da je bilo v Pragi justficiranih 120 dijakov. Po izrednih ukrepih Nemcev je nastal v Pragi mir.

Obsedno stanje v Pragi je bilo odpravljeno.

Gandhi je v posebni izjavi opozoril Veliko Britanijo, da je popolnoma nemogoče, da bi še nadalje ustavljal propagando civilne neposlušnosti, če se hitro ne reši vprašanje političnih svobod Indije.

Denarstvo

Guverner Narodne banke v Ljubljani.

V ponedeljek zvečer je prišel v Ljubljano guverner Narodne banke dr. Protić v spremstvu glavnega ravnatelja dr. Vilimanovića in rav. dr. Radojkovića. V torek opoldne je sprejel več delegacij slovenskih gospodarskih organizacij, tako zastopnike Zbornice za TOI: predsednika Jelačina, predsednika industrijskega odseka Skubeca, predsednika trg. odseka Smrkolja in glavnega tajnika Mohorića, zastopnike Društva bančnih zavodov predsednika dr. Slokarja ter glavnega ravnatelja Tošija in Krofto, predsednika Zveze industrialcev Avgusta Praprotnika in general. tajnika dr. Golio, zastopnike Zveze jugoslov. hranilnic predsednika Pretnarja ter gg. dr. Černeta in dr. Murka ter člane cenzorskega odbora.

Ves čas sta bila v spremstvu guvernerja tudi člana upravnega odbora Narodne banke g. Josip I. Kavčič in g. Ivan Avenek.

Zastopniki Zveze trgovskih združenj niso bili povabljeni, kar je bilo v trgovskih krogih zelo neugodno sprejeto.

Bivanje g. guvernerja v Ljubljani je bilo zelo na kratko predvideno.

Zastopniki gospodarskih ustanov so razložili g. guvernerju svoje potrebe in zahteve, pa tudi svoje pritožbe.

Zastopniki denarnih zavodov so naglasili, da so slovenski denarni zavodi popolnoma likvidni in da morejo redno ustreči vsem zahtevam vlagateljev. V zvezi s tem se je govorilo tudi o kreditih Nar. banke ter je guverner dr. Protić izjavil, da ostanejo vsi stari krediti Nar. banke, čeprav niso bili izkoriščeni. Tudi se je mnogo govorilo o olajšanju izvoza ter oskrbi industrije s surovinami. Znova se je pri tem konstatiralo, da izvira večina vseh težav iz napak naše administracije.

Kakor vse kaže, se glavna vprašanja, ki zanimajo slovensko gospodarstvo, niso razčistila, ker se je pač tudi ves obisk izvršil v preveliki naglici.

Zveza hran. Jugoslavije

V Zagrebu je bila v soboto seja Zveze hranilnic pod predsedstvom dr. Rudolfa Erberja. Seje so se udeležili delegati skoraj vseh samoupravnih hranilnic v državi. Seja je odobrila vsa poročila ter vzela na znanje, da je deset novih hranilnic vstopilo v zvezo. Odobren je bil tudi proračun zveze. Razpravljala so se nato nekatera vprašanja, ki so nastala v zvezi z novo uredbo o občinskih hranilnicah. Pri tej priliki so zborovalci z zadoščenjem konstatirali, da se je vendar enkrat dosegla ta uredba. Seja je sklenila, da se za izdajo uredbe zahvali ministroma dr. Andresu in dr. Šuteju, prav posebej pa uspešnemu delu uprave ter njenemu predsedniku dr. Erberju.

Kreditno društvo Mestne hranilnice ljubljanske

ima 31. redni občni zbor 4. decembra ob 15. v hranilnični posvetovalnici. Na dnevnem redu je tudi volitev upravnih organov.

Hranilnica donavske banovine

je zaključila poslovno leto 1938. z bilančno vsoto 115 milijonov din. Hranilnica je imela vlog za 76,6 milijona din, od teh 42,4 na hranilne knjižice, 34,2 milijona din pa na tekoče račune. Večina vlog je v višini nad 10.000 din in so naložene proti 3 do 9 mesečni odpovedi. Likvidna sredstva hranilnice znašajo 66,05% vseh vlog. Hranilnica je lastnik silosa, ki deluje že 7 let in ki se dobro obrestuje. Hranilnica je nadalje lastnik vrelca Bukoviške kisle vode.

Finančno službo za vse nakupe direktorja za prehrano bo opravljala PAB.

Slovaška narodna banka je začela dajati v promet nove kovance po 20 kron. Ti kovanci so dejansko jubilejni kovanci, ki so bili

izdani ob izvolitvi dr. Tisa za predsednika republike. Zato imajo tudi njegov lik. Novi kovanci vsebujejo 40 odstotkov bakra, 50 odstotkov srebra in po 5 odstotkov niklja in cinka.

Madžarska narodna banka je ob-

vestila denarne zavode, da je v bodoče za uvoz surovin potrebno uvozno dovoljenje zavoda za zunanjo trgovino. To velja tudi za trdike z lastno kompenzacijsko pravico.

Trgovina med Anglijo in Sovjetsko Rusijo

Zaradi političnega zblizanja med Sovjetsko Rusijo in narodno socialistično Nemčijo so bili nekateri mnenja, da se bodo trgovinski odnosi med Nemčijo in Rusijo zelo popravili, v istem razmerju pa istočasno poslabšali trgovinski odnosi med Anglijo in Sovjetsko Rusijo. Nekaj časa je tudi v resnici kazalo, da bo tako. Angleži so zadržali blago za Sovjetsko Rusijo, čeprav je bilo že plačano, Rusi pa so nato ustavili svoje lesne pošiljke v Anglijo. Toda to stanje ni moglo trajati dolgo, ker je Rusija preveč navezana na trgovino z Anglijo in prav tako tudi Anglija na trgovino z Rusijo. Rusija potrebuje surove kavčuk, kositer, baker, kakao in čaj, kar ji Nemčija nikakor ne more dobiti. Prav tako pa Nemčija tudi ne more plačati svojih naročil v svobodnih devizah. Sovjetska Rusija pa je poleg tega našla v Angliji tudi svojega najboljšega odjemalca, da je bilo v njenem gospodarskem interesu, da se zopet obnove redni trgovinski odnosi med njo in Anglijo.

Prav tako pa je bila Anglija zainteresirana na tem, da zopet zaživi njena trgovina z Rusijo. To pa ne samo iz gospodarskih razlogov, temveč tudi iz političnih. Kajti čim več bo kupila blaga Anglija v Rusiji, tem manj ga more dobiti Nemčija. Poleg tega pa je v interesu Anglije, da ji je ruski trg odprt tudi za takrat, ko bo vojne konec.

Zato ni bilo presenetljivo, da je bila med Anglijo in Sovjetsko Rusijo zopet sklenjena trgovinska pogodba in da se je blagovni promet med obema državama zopet začel. Verjetno je celo, da se bodo sklenile še nove pogodbe in da se bo obseg angleško-ruske trgovine še povečal.

Kako važna je bila Velika Britanija za Sovjetsko Rusijo tako za njen izvoz ko uvoz, kažejo zgornjo naslednje številke:

	Uvoz iz Rusije	Izvoz v Rusijo
	1938	1937
preračunano v mil. šv. fr.		
Vel. Britanija	417	627
U. S. A.	105	135
Belgija-Luksemb.	116	110
Nizozemska	76	97
Nemčija (stara država)	83	114
Velika Nemčija	92	—
Češkoslovaška	15	19
Francija	78	127
Švedska	13	16
Švica	29	14
Norveška	20	16
Poljska	8	12
Danska	21	12
Italija	16	24

Iz te tabele je razvidno, da je Anglija v zadnjih dveh letih uvozila iz Sovjetske Rusije blaga za več ko eno milijardo švicarskih frankov, izvozila pa za približno 800 milijonov švicarskih frankov. Anglija je torej petkrat več uvozila iz Rusije ko Nemčija in trikrat več izvozila v Rusijo ko Nemčija. Po sovjetskih podatkih je šlo 26% vsega ruskega izvoza v Anglijo in 15,1% vsega ruskega uvoza je prišlo iz Anglije. Iz teh števil je zadostno razvidno, kako velikega pomena je za Rusijo trgovina z Anglijo. Posebno pa je važno za Rusijo, da je bila v tej trgovini visoko aktivna.

Sovjetski tisk tudi nikdar ni tajil velikega pomena trgovine z Anglijo za Sovjetsko Rusijo, je pa pri tem podčrtaval, da je bila ta trgovina tudi v velikem interesu za Anglijo. To je tudi res. Ko je bila namreč sklenjena leta 1936. trgovinska pogodba med Anglijo in Rusijo, po kateri je Anglija za-

jamčila letni trgovski kredit v višini 10 milijonov funtov, je mogla angleška kovinska in strojna industrija dobaviti Rusiji v enem letu za 200 milijonov šv. frankov blaga. V takratni dobi gospodarskega zastoja so bile te dobave za Anglijo velike važnosti.

Vprašanje je še, če bi mogla Nemčija izpodrinuti Anglijo z ruskega trga. Na to vprašanje je treba odgovoriti, da je to le malo verjetno. Sovjetska Rusija je v zadnjih treh letih poslala v Anglijo za 25-2 milijonov angleških funtov obdelanega in neobdelanega lesa. Še l. 1936., ko so bili trgovinski stiki med Rusijo in Nemčijo veliki, je šlo od ruskega lesnega izvoza v Nemčijo samo 19,6 odstotkov, v Anglijo pa za 41,6%. Na nemškem trgu Rusija torej ne more najti nadomestila za svoj lesni izvoz. Še manj pa za svoj izvoz kož in krzen, ki jih je izvozila v zadnjih dveh letih v Anglijo v vrednosti 75 milijonov švicarskih frankov. Omenili pa smo tudi že, da mora Rusija dobavljati to blago v Anglijo, ker samo na ta način dobi denar za plačilo predmetov, ki jih mora uvoziti iz tujine, tako predvsem surovega kavčuka, kositra, bakra, kakava in čaja.

Kaj je Anglija uvozila iz Rusije

Angleški uvoz iz Rusije je bil najmočnejši v l. 1937., ko je dosegel vrednost (brez uvoza zlata) 291 milijona funtov. Angleški izvoz pa je bil najmočnejši l. 1938., ko je dosegel skoraj 65 milijona funtov. Skupno je uvozila Anglija v zadnjih šestih letih blaga za 1241 milijona funtov, izvozila pa 234 milijona funtov. Poleg tega pa je uvozila tudi za 693 milijona funtov zlata. (Uvoz zlata je torej zelo znaten.)

Glavni uvozni predmeti iz Rusije so bili, kakor smo že omenili les, kože in žito. Več ko dve tretjini vsega uvoza je odpadlo na te predmete. Uvoz surovega masla je bil še l. 1937. prav znaten, a je l. 1938. popolnoma prenehal, ker hoče Rusija s surovim maslom bolj založiti domači trg. Tudi uvoz lanu je zelo padel, ker je začela Rusija vedno bolj izvažati platno. To pa je šlo večinoma v Združene države Sev. Amerike, in sicer samo v l. 1937. in 1938. za približno 800.000 dolarjev. Znatno se je povečal v zadnjih dveh letih tudi ruski izvoz žitaric v Anglijo. Tako je bilo od vse uvožene pšenice 7-8% ruske,

ječmena pa celo 15%. O velikem uvozu ruskega lesa v Anglijo pa smo že poročali prej. Znaten je bil tudi ruski izvoz naftnih proizvodov v Anglijo. Povprečna vrednost tega izvoza je znašala na leto okoli 30 milijonov švicarskih frankov. Vendar pa je bila ta količina le ena petindvajsetina vsega angleškega uvoza proizvodov nafte. L. 1938. je padel ruski izvoz nafte v Anglijo na 15 milijonov frankov in bi torej mogla Rusija to količino izvoziti v Nemčijo. Še vedno pa so težave s transportom nafte.

Angleški izvoz v Rusijo

Angleški izvoz je dosegel v zadnjih petih letih povprečno vrednost 3 do 3,5 milijarde funtov ter je bil skoraj konstanten. Samo l. 1932., ko se je začela izvajati prva petletka in je Rusija uvažala velike količine strojev in železa, je ta izvoz dosegel vrednost 9,22 milijonov funtov. L. 1938. pa se je izvoz podvojil. Veliki dvig angleškega izvoza v Rusijo je posledica velikega ruskega oboroževanja. V zadnjem času pa je zaradi lastne proizvodnje padel uvoz jelela in železa Rusije, zato pa je Rusija več uvozila volne iz Anglije. Močan je bil tudi angleški izvoz strojev v Rusijo. Ni izključeno, da se bo sedaj angleški izvoz strojev v Rusijo znižal zaradi sklenitve nemškega kredita v višini 200 milijonov mark.

Tudi angleški reeksport v Rusijo je bil močan. L. 1938. je dosegel vrednost 235 milijonov švicarskih frankov. V glavnem je izvažala Anglija v Rusijo kovine, kavčuk in čaj in kakao, ki jih je dobila iz svojih dominionov in kolonij. Novi angleški predlog za bodoče trgovinske odnose z Rusijo tudi sloni na tem, da bi Anglija izvažala kavčuk, kakao in čaj, uvažala iz Rusije pa les. Pri reeksportu so nastala večkrat tudi nesoglasja. Angleški industrialci so namreč zahtevali, da se porabi ves izkupiček od ruskega izvoza v Anglijo za nakup blaga v Angliji. Sovjeti pa na to zahtevo niso hoteli pristati in so naglasili, da imajo tudi angleška plovba in angleške zavarovalnice od angleškega reeksporta velik dobiček. Anglija je sedaj to rusko stališče sprejela.

Sedaj se pripravljajo še nova trgovinska pogajanja med Anglijo in Rusijo in od njih bo predvsem odvisno, kako se bo v bodoče razvijala trgovina med obema državama.

Zahteve trgovcev s kožami

V soboto dopoldne je bila v Zagrebu konferenca trgovcev s kožami. Konference so se udeležili trgovci iz vse države in tudi iz Slovenije.

Uvodno poročilo je podal tajnik Združenja trgovcev s kožo Neumann. Med drugim je navajal: Mi v resnici nimamo zadosti težkih govejih kož in jih moramo zato uvažati. Telečjih kož pa se pri nas na leto producira okoli 25 do 30 vagonov, dočim potrebuje domači konsum samo 17 vagonov, da nam ostajajo telečje kože še za izvoz. Od drobne kože potrošimo na leto samo 25 do 30% celotne proizvodnje. Narodna banka je zahtevala, da se vsaj 25% vse proizvodnje proda v neklirinske dr-

žave. Potrebna bi nam bila natančna statistika o proizvodnji in potrošnji vseh vrst kož. Cene surovim kožam so danes tako visoke kakor lani ter so nižje ko na mednarodnem trgu. Sedanji dvig cen je samo posledica špekulacije. Res je sicer, da se je zaradi večjih potreb vojske in manjše uporabe kavčuka povečala potrošnja kož, toda ne v tej meri, da bi se smele cene dvigniti tako, kakor so se dvignile.

Sledila je debata, v kateri so navajali posamezni trgovci naslednje ugotovitve in zahteve.

Eden najstarejših zagrebških trgovcev g. Fischer je dejal, da so dobili tovarnarji kože skoraj po istih cenah ko lani, predelano ko-

V gostilni in restavraciji

zahtevajte vedno izrecno Rogaško mineralno vodo!

Ona Vam na prav prijeten način pospešuje prebavo in Vaš organizem Vam bo za to hvaležen.

zo pa so prodajali po 40 do 60% dražje. Oblasti naj popišejo zaloge kože.

Trgovec Batistič iz Kranja predlaga, da se onemogočijo nakupi surove kože po tujih tvorničarjih. Kože naj sprejemajo tvorničarji le od trgovcev s kožo.

G. Lavrič zahteva, da se trgovina s kožami koncesionira.

G. Neumann konstatira, da so govorice o velikem izvozu kož neutemeljene.

G. Fischer pravi, da bi se trgovci s surovimi kožami zadovoljili z zaslužkom 50 par pri kg kože. Tudi g. Weiss se pridružuje predlogu, da se tvornicam prepove direktni nakup kož pri producentih.

G. Lavrič zahteva, da se ustanovi centrala za trgovino z usnjem.

Debata se je nato še nadaljevala ter je bila po splošnem pretresu vseh vprašanj sprejeta naslednja resolucija:

1. Čim prej naj se ustanovi svet za zunanjo trgovino pri ministru za trgovino in industrijo ter pri direktorju za zun. trg. izvozní oddelek s pododdelkom za surove kože, v katerem naj sodelujejo tudi zastopniki gospodarstva kot posvetovalni organ sveta in direktorije.

2. Do ustanovitve tega sveta in direktorije naj se odlože vse definitivne odločbe zaradi zahtev industrialcev in obrtnikov ter zaslišijo zastopniki interesentov za surove kože na anketi, ki naj se nalašč v ta namen skliče.

3. Na tej anketi naj se ugotove dejanske potrebe naše industrije in obrta za vse vrste surove kože.

4. Za vse vrste surove kože, za katere se ugotovi, da je imamo več, kakor pa je potrebujemo, naj se dovoli izvoz proti plačilu v devizah, za drobno kožo pa, ki se ne more prodati za plačilo v devizah, naj se dovoli izvoz v klirinške države proti plačilu na način, ki je predviden v plačilnem sporazumu z dotično državo, ker so klirinške države glavni kupci te kože.

Od izvoza surovih kož prejete devize naj se porabijo samo za nabavo težke goveje kože, kemikalij, barv, masti in drugih predmetov, ki jih potrebuje naša industrija.

5. Konferenca apelira na vse industrialce kože, da s svojo medsebojno tekmo ne bi več zviševali cen, temveč naj bi gledali na to, da bi cene čim prej dosegle zopet znosno višino. Trgovci s surovo kožo bodo izdali enak apel na vse druge trgovce s surovimi kožami v državi.

6. Konferenca konstatira, da so se cene surove kože gibale do konca meseca oktobra normalno ter da te cene niso niti danes dosegle višine cen v l. 1937. ter da so še danes izpod cen na mednarodnem trgu.

Nove skrbi kmetovalcev na štajerskem

V zadnjih dneh so bili v mariborski okolici zopet ugotovljeni primeri parkljevke in slinavke. Mariborski magistrat je zato prepovedal živalske in svinjske sejme v Mariboru.

Vinogradniki tožijo, da se je pojavila uš San José in da je že napravila po vinogradih veliko škodo. Prebivalstvo prosi bansko upravo za pomoč.

Doma in po svetu

Na povabilo predsednika vlade je prišel dr. Maček v Niš, kjer je bil zelo pristrano sprejet. Dr. Maček se je za pozdrave zahvalil v krajšem govoru, v katerem je dejal, da ima sporazum za namen, da se spravi v sklad hrvatski in srbski interesi in s tem okrepi skupna država Jugoslavija!

Pravosodni minister dr. Lazar Marković je izjavil, da bodo kmalu volitve. Nadalje je dejal, da bodo volitve tajne in proporcionalne. Ni pa še prišlo do soglasja, ali naj se voli po okrajih ali po državnih listah. Nekateri zlasti opozarjajo na potrebo, da se bo v skupščini postavila močna vladna večina.

Ker se bližajo volitve, nastajajo tudi novi listi. V Banjaluki je začel izhajati tednik »Srpsko Jedinstvo«, ki ga urejuje bivši poslanec Kosta Majkić, ki je pristaš dr. Lazarja Markovića. — V Beogradu je začel izhajati list »Srpski glas«, ki ima podnaslov: Močna Srbija, močna Jugoslavija. List pravi v uvodnem članku med drugim, da se je pri Srbih dosedaj čutilo pomanjkanje skoraj ene cele generacije, ki je padla v osvobodilnih bojih. Poleg tega so Srbi zaradi medsebojnega nepoznavanja napačno vodili državo. Že pa prihaja nova generacija, ki bo izvršila preporod Srbije in s tem tudi preporod Jugoslavije. —

Vsak trgovec mora biti naročnik »Trgovskega lista«

Vodja slavonkih Nemcev je bil v Zagrebu pri dr. Mačku ter skušal doseči, da bi bil na listi HSS za hrvatski sabor tudi en Nemec.

Akcija za pogozdovanje v Jugoslaviji napreduje. Državni odbor za pogozdovanje je priredil v nedeljo v ta namen propagandno slavnost ter so zasadili nova drevesca: Nj. Vls. kneginja Olga, vojni, prosvetni, gozdarski minister ter podpredsednik Rdečega križa.

Dr. Maček se je izjavil za zgraditev muslimanske mešče v Zagrebu.

Dijaki, ki so se udeležili zadnjih demonstracij v Zagrebu, so bili kaznovani z zaporom do 10 dni in z izgonom iz Zagreba za dve leti. Vse intervencije, da bi se dijakom kazni omilile, so bile zaman. Nasprotno so na policiji izjavili, da bodo prihodnji demonstranti kaznovani še znatno strožje.

Na običnem zboru Delavske zbornice v Ljubljani so zahtevali delegati zvišanje mezd.

Glavna kontrola je odobrila izredni kredit v višini 2 milijonov din za zagreško gledališče. Prav je, da je dobilo zagreško gledališče ta denar, toda vsaj tako prav bi bilo, da bi dobilo tudi ljubljansko gledališče enako podporo. Upajmo, da nam bodo naši »merodajni« o tem kaj več sporočili.

Cena žaganim in cepljenim drvam je narasla v Splitu na 185 din za kub. meter. Premog se prodaja v Splitu po 35 do 40 din za 100 kg.

Upravni odbor d. d. premogovnika v Kostolcu je sklenil, da prenese sedež družbe v Beograd.

Hrvatski zasebni nameščenci so na veliki manifestacijski skupščini v Zagrebu zagrozili s splošno stavko, če se jim ne prizna trinajsta plača in še, če se jim plače ne zvišajo.

Letošnja sladkorna kampanja v Jugoslaviji bo dala okoli 11.000 vagonov sladkorja. To je za približno 2000 vagonov več, kakor znaša naša potrošnja.

Poslanstvo Jugoslavije v Španiji se je preselilo iz San Sebastiana v Madrid.

Tvornico vagonov »Jasenice«, ki je bila pred 10 leti zgrajena od francoskega kapitala, je odkupila skupina g. Petrovića iz Beograda, ki ima v svojih rokah tvornico avionov »Zmaj« in tvornico ciklorije »Favorit«.

Nemške oblasti poročajo, da so prijele 36letnega Nemca Georga Elserja, ki da je že priznal, da je izvršil Münchenski atentat. Nadalje trde, da so Angleži financirali atentat, organiziral pa ga je Otto Strasser.

V Budimpešti so bile velike manifestacije madžarsko-finskega pri-

jateljstva. Na manifestacijah se je poudarjalo, da veže bba naroda krvna sorodnost.

Nizozemska vlada je ostro protestirala v Berlinu, ker so nemška letala ponovno preletela nizozemsko ozemlje ter celo streljala na nizozemsko protiletalsko baterijo, ki je streljala na nemška letala.

Angleške vojne ladje so zaplenile ob zahodni afriški obali nemški parnik »Unfeld«.

Nizozemski listi poročajo, da prihaja vedno večje število odtrganih min na nizozemsko obalo. Nekateri menijo, da so se potopile v soboto in nedeljo ob angleški obali ladje, ker so se zadele v magnetne mine, ki jih potegnejo na sebe ladje, kakor hitro pridejo v njih bližino. Te mine so novo nemško orožje. Drugi pa menijo, da so nemške podmornice položile te mine ob angleški obali.

Angleži trde, da so se ti parniki

potopili zaradi nemških min, ki so se odtrgale. Po mednarodnem pravu bi morale biti mine narejene tako, da bi avtomatično postale neškodljive, kakor hitro so se odtrgale. Angleške mine da so tako tudi narejene, ne pa nemške. Ker je od vseh držav Anglija najbolj zainteresirana na redni in neovirani plovbi, poudarjajo angleški listi, da že iz tega sledi, da so mogle biti mine samo nemške. Vsekakor je res, da so tako ob belgijski ko ob nizozemski obali našli več plavajočih nemških min. — »Völkischer Beobachter« pa pravi, da je potopitve »Simona Bolivarja« kriv — Churchill.

Iz Latiške se je dosedaj izselilo 25.000 Nemcev.

Irski teroristi so zopet začeli s svojimi atentati po Londonu. V soboto so eksplozirali v Londonu štirje pekleni stroji.

Sovjetska Rusija je začela zbirati na meji Perzije čete, da bi mogla

izvajati čim močnejši pritisk ob priliki sedanjih trgovinskih pogajanj s Perzijo.

Indijski odbor je zopet proglasil neposlušnost proti Angliji.

Nemški vojaški strokovnjaki so bili poklicani iz Turčije. Tudi drugi Nemci se vračajo iz Turčije.

Mala francoska vojna ladja »Admiral Mouchet« (719 ton) je po daljšem boju potopila neko nemško podmornico.

Pri Vidmu v Italiji je padel nemški bombnik. 2 moža posadke sta se s padalom rešila, dva pa sta se ubila.

Italijanska železnica je uvedla spalne vagon tretjega razreda. Tudi pri nas bi bilo potrebno, da bi se uvedli takšni vagoni. Če tega ne dovoljuje pogodba z mednarodno družbo spalnih vagonov, potem naj se ta pogodba razveljavi.

V bližini Spandaua v Nemčiji je trčil brzovlak v neki drug vlak. 9 oseb je bilo ubitih, več pa ranjenih.

Devizni predpisi ovirajo lesni izvoz

Predlogi bosenskih trgovcev in industrialcev

Poročali smo že, da so lesni trgovci in industrialci iz Bosne in Hercegovine zahtevali, da se čim prej skliče seja Stokovnega odbora za les, pred njo pa še seja Stalne lesne delegacije, da se dosežejo spremembe onih deviznih predpisov, ki ovirajo lesni izvoz. Zlasti pa zahtevajo bosenski lesni trgovci in industrialci naslednje:

Glede izvoznih dovoljenj.

Nobenega upravičenega razloga ni, da bi ostal stavljeni les v seznamu kontroliranih izvoznih predmetov. V klirinški države je izvoz kontingentiran. V mejah kontingentov pa se izvozna dovoljenja ne morejo omejevati, ker smo se mi zavezali, da bomo dovolili dotično količino, če se seveda sklenejo tozadevne kupčije. Da bi se kontingenti prekoračili, ni nobene nevarnosti. Kar se pa tiče izvoza v neklirinške države, se tudi ne smejo izvozna dovoljenja omejevati, ker je nasprotno treba zaradi dotoka deviz ta izvoz še povišati. Če pa se torej ve, da ni treba in da se tudi ne sme omejevati lesni izvoz ne v klirinški in ne v neklirinške države, potem pa so tudi vsaka izvozna dovoljenja odveč in zato tudi ni treba, da bi bil stavljeni les v seznamu kontroliranih predmetov. Če pa bi odločujoči činitelji odklonili, da se stavljeni les s tega seznama črta, potem je potrebno, da se izdajajo izvozna dovoljenja z veljavnostjo 5 mesecev od dne, ko zaprosi za dovoljenje izvoznik, ne pa le za dobo enega meseca, kakor se to sedaj prakticira.

Plačevanje izvoza.

Z razpisom z dne 9. oktobra 1939. je predpisan novi postopek za plačevanje vrednosti izvoženega blaga v neklirinške države. Ta postopek otežkuje izvoz, ustvarja nove motnje v izvozni trgovini ter podružuje plačila. Prav nič pa tudi ne upošteva, da mora roditi vsaka sprememba v načinu plačevanja nezadovoljstvo pri kupcu, čigar občutljivost pa izvoznik mora upoštevati. Predpis, da se mora prošnji za prejem izvoznega dovoljenja priložiti že zaključnica, povzroča samo sitnosti, ker pomeni zaključnica izvršeno dejanje, v katerem se ne more nič spreminjati. Prodajalec je sedaj prisiljen, da veže pogodbo s pogojem

izvoznega dovoljenja. Ker pa je to omejeno na mesec dni, mora kupec računati tudi s tem, da blaga ne dobi. Zato bi se moral takšen predpis odpraviti že zaradi prestiža naše izvozne trgovine.

Postopek glede naprej prejetih dinarjev.

Finančno ministrstvo je izdalo odlok z dne 18. oktobra 1939., da se mora denar, prejet iz kliringa vnaprej, avtomatično vrniti, če se v roku dveh mesecev ne izvrši izvoz. Ni znano, iz katerega razloga je bil izdan ta ukrep, jasno pa je, da ni v interesu izvoznikov in da bo njegovo izvajanje imelo še težke posledice. Zato naj se ta odlok razveljavi ali pa vsaj spremenjen v tem smislu, da mora firma v treh mesecih pojasniti pristojnim oblastem, zakaj se izvoz ni izvršil in v katerem roku bo mogla blago vendarle izvoziti.

Odstopanje deviz Narodni banki

Z 20. oktobrom je uvedla Narodna banka nov postopek za obračunavanje izvoznih čekov, ki jih prejema od pooblaščenih bank. Ta postopek v glavnem zadovoljuje, vendar pa se uporablja samo za čeke, ki ne presegajo 50 tisoč dinarjev in se zato večji zneski obračunavajo tako ko prej. Ta omejitev bi se morala odpraviti, zlasti v sedanjih negotovih razmerah, ko more čez noč kakšna tuja valuta pasti. To se more zgoditi tem lažje, ker za pravilno plačilo jamčita tako izvoznik ko denarni zavod, Narodna banka pa tudi ne tvega nobene izgube zaradi padca tečaja, ker more še isti dan prodati našim uvoznikom

Zunanja trgovina

V Zagreb je prišel poslovodja nemške trgovinske zbornice za Jugoslavijo v Berlinu dr. Fritz Berthold, da doseže živahnije trgovinske stike med banovino Hrvatsko in Nemčijo. Dr. Berthold je imel več sestankov z zagrebškimi gospodarskimi ljudmi ter so bili sestanki uspešni.

Hrvatsko-madžarska gospodarska zbornica se namerava ustanoviti v Zagrebu. Hrvatski gospodarski ljudje pravijo, da je zbornica neobhodno potrebna.

V Sofiji je bila slovesno otvorjena razstava nemške industrije.

Bolgarski ministrski svet je sklenil, da nabavi v tujini 10.000 ton sladkorja v kockah. Sladkor se bo nabavil brez licitacije. Uvoz sladkorja je oproščen carine.

Romunska vlada je pooblastila resorne ministre, da izdajo primerne ukrepe za zatiranje draginje. Da bi se znižala cena kruha, bo dala vlada mlinom in pekarnam na razpolago moko po ceni 44.000 levjev za vagon.

Romunske petrolejske delnice so zaradi močnega povpraševanja po romunskem petroleju skočile.

Bančna jamstva za predujme.

Pri večjih poslih se navadno zahteva, da se ena tretjina ali četrtnina vrednosti pogojenega blaga plača vnaprej, zlasti če se izdeluje blago po posebnih dimenzijah. Kupci zahtevajo nato bančno jamstvo, da se jim denar vrne, če ne bi prišlo do izvoza. Bankam je prepovedano izdajanje garancijskih pisem v ta namen, zaradi česar tudi ne pride do plačila are. Da bi se omogočil prejem are za dogovorjeno blago, je potrebno, da se odpravi prepoved izdajanja garancijskih pisem tujim kupcem, da se jim bo naprej poslani denar — s katerim pa se je postopalo v smislu deviznih predpisov — vrnil, če se ne bi izvršil izvoz blaga.

Uvedba terminske prodaje deviz.

Že od nekdaj je pri nas prepovedana terminska prodaja deviz. Čeprav je zelo malo upanja, da bi pristojni činitelji ustregli naši zahtevi in zopet dovolili terminsko prodajo, smatramo vendar za potrebno, da poudarimo, da bi od tega imela korist izvoznik in uvoznik.

Narodna banka je priporočila, da se sklepajo pogodbe v dolarjih, kar pa ni vedno mogoče, ker igra v mednarodni trgovini funt še vedno veliko vlogo.

Zelo važno pa bi bilo, da bi se na prihodnjem zasedanju Stokovnega odbora razpravljalo tudi o trgovinskih pogajanjih s Francijo in Španijo.

Zaradi vedno večjega pomanjkanja surovin so morale nekatere turške tovarne že ustaviti svoje obratovanje.

Turško trgovinsko ministrstvo zelo energično pritiska na banke, da bi te dale kredite gospodarstvu.

Slovaška vlada je odredila, da se sme izvažati samo kvalitetno blago, ki mora imeti odznak: Made in Slovakia.

Zaradi velikega dviga cen bakru, svinec in cinku v zadnjih dveh mesecih se je zvišala cena kablovskega materiala za 30 do 50%.

Preliminarna pogajanja med Rusijo in Japonsko za sklenitev trgovinske pogodbe so bila ugodno zaključena ter bo v kratkem podpisana trgovinska pogodba med obema državama. Pogodba se nanaša tudi na izkoriščanje petrolejskih vrelcev na Sahalinu po Japoncih.

Anglija je obvestila egiptsko vlado, da je pripravljena kupiti za 155 milijonov funtov egiptskega bombaža, kolikor je približno vsako leto kupila bombaža Nemčija.

Tri hiše z lepim posestvom — zelo ugoden prostor za trgovino in gostilno pri kolodvoru v Višnji gori proda Kmetska posojilnica v Ljubljani.

Vrhovno sodišče delavskega zavarovanja v Ljubljani

Vse zavarovane člane opozarjamo, da posluje Vrhovno sodišče delavskega zavarovanja od novembra 1939. dalje v Ljubljani, Prešernova ulica, palača Mestne hranilnice, II. nadstropje, soba št. 14.

Vse pritožbe proti razsodbam Sodišča delavskega zavarovanja se morajo še nadalje vlagati pri Sodišču delavskega zavarovanja v Ljubljani.

Sprememba uredbe o izdajanju garantnih listin.

Na predlog finančnega ministra je ministrski svet izdal uredbo o izpremembi čl. 1. uredbe o izdajanju garantnih listin izjemoma od člena 88. zakona o državnem računovodstvu. Uredba se glasi:

Čl. 1. — Čl. 1. uredbe o izdajanju garantnih listin izjemoma od predpisov čl. 88. zakona o državnem računovodstvu se spremeni in se glasi:

Finančni minister se pooblašča, da more dovoljevati posameznim domačim denarnim zavodom zaradi pospeševanja domače industrije začasno izdajanje garantnih listin tudi nad višino vplačanega kapitala ter zneska rezervnega fonda do višine 10% vplačanega kapitala.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 18. novembra objavlja: Poslovni red sveta pokojninskega zavarovanja — Oprostitev zadruge »Lastni dom« v Trbovljah od družbenega davka — Pravilnik o ustanovitvi, upravljanju in uporabljanju banovinskega mlekarškega sklada dravske banovine.

Iz združnega registra.

Vpisala se je Elektrarnaška zadruga Marno Sv. Jedert, Brezno. Izbrisale so se naslednje zadruge:

Produktivna zadruga mizarških mojstrov v Mariboru, zaradi končane likvidacije in Elektrarna Dvor v Straži, ker sploh še ni pričela poslovati.

Dobave - licitacije

Direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani razpisuje dobavo raznega gradbenega orodja (lopate, krampov, sekir, pil, svedrov itd.) z direktno pogodbo na dan 2. decembra t. l. Pogoji po din 20 — v pisarni direkcije.

Direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani razpisuje dobavo 2000 m svinčenega kabla 10x2x0,6 mm, in 2000 m svinčenega kabla 5x2x0,6 mm, z direktno pogodbo na dan 4. decembra t. l. Pogoji po din 10 — v pisarni direkcije.

LICITACIJE

Dne 11. decembra bo pri upravi državnih monopolov v Beogradu licitacija za dobavo raznega kartona; 14. decembra pergamentnega papirja; 15. decembra žebeljev; dne 16. decembra kartona za škatle in 18. decembra belega kartona za potrebe tobačnih tovarn.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Trgovci!
Darujte za obmejne šole!
Darove pošljite po svojih združenjih.

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuko itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.